

TUTKIMUSOSIO

**Etelä-Savon maakuntapuntari 2018,
KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kyselytutkimus
eteläsavolaisten mielipiteistä:**

1

Eteläsavolaiset kantavat huolta maaseudulla asuvien, ikääntyneiden ja huono-osaisten elin- oloista

Etelä-Savon asukkaat kantavat huolta maaseudulla asuvien, ikääntyneiden ja huono-osaisten elinoloista. Hyväosaisten uskotaan pärjäävän tulevaisuudessa entistä paremmin, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön maakunnan asukkaiden näkemyksiä kartoittavasta tutkimuksesta.

Maakuntavaaleissa äänestämistä pidetään tärkeämpänä kuin eurovaaleissa äänestämistä. Suoraa maakuntavaalia kannattaa kolme neljästä ja äänestämässä kävisi lähes kaksi kolmesta eteläsavolaisesta.

Ehdokkaaksi maakuntavaaleihin kysyttäessä voisi olla valmis joka seitsemäs ja maakunnalliseen lautakuntaan joka viides eteläsavolainen. Ehdokkuuksia halutaan kuitenkin rajata. Kolme neljästä toivoo, että sama henkilö ei ole ehdolla kunta-, maakunta- ja eduskuntavaaleissa.

Maakuntajohtajan suoraa kansanvaalia toivoo kolme viidestä. Maakunnallista aloiteoikeutta pitää hyvänä kaksi kolmesta.

Eteläsavolaiset suhtautuvat maakuntauudistukseen melko varovaisesti. Soteuudistuksen jälkeen kunnille jäävät tehtävät halutaan säilyttää kunnilla.

Etelä-Savossa luotetaan neuvola- ja vanhuspalveluissa julkiseen palveluntarjoajaan ja erikoislääkäripalveluissa yksityiseen.

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat elinolojen kehitystä maakunnassa, alueellista itsehallintoa, osallistumista ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia sekä sote-palveluiden valinnanvapautta. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia Etelä-Savon osalta.

Maaseudulla asuvien, ikäihmisten ja huono-osaisten elinolot huolettavat Etelä-Savossa

Näkemyksiä oman maakunnan elinolojen kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista väestöryhmiä. Heiltä kysyttiin, millaiseksi näkevät näiden

väestöryhmien elinolojen kehittyvän omassa maakunnassa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

On vain yksi väestöryhmä, jonka kohdalla enemmistö (67 %) Etelä-Savon asukkaista odottaa elinolojen kehittyvän parempaan suuntaan, hyvätuloiset.

Peräti kahdeksan väestöryhmän elinolojen otaksutaan maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä ovat huonotuloiset (74 %), maaseudulla asuvat (69 %), työttömät (65 %), eläkeläiset/ikäntyneet (63 %), viljelijät (62 %) ja opiskelijat (50 %), lapsiperheet (50 %) ja palkansaajat yleensä (50 %). Lisäksi lähes joka toinen on huolissaan lasten ja nuorten oloista.

Eteläsavolaisten odotukset eri väestöryhmien elinolojen muutoksesta poikkeavat jonkin verran koko maan väestön keskiarvosta. Eteläsavolaiset ovat keskimäärää useammin huolissaan monien väestöryhmien elinolojen muutoksesta. Selvästi keskimäärää enemmän pessimistiset odotukset kohdentuvat yrittäjiin, lapsiin ja nuoriin, lapsiperheisiin ja palkansaajiin.

Suoria maakuntavaaleja kannatetaan – rajoja ehdokkaaksi asettautumiselle

Tutkimuksessa selvitettiin mielipiteitä maakuntavaaleista ja maakuntavaltuustosta. Selvä enemmistö (73 %) eteläsavolaisista pitää hyvänä sitä, että kansalaiset voivat vastaisuudessa valita päättäjät maakuntiin suorilla vaaleilla. Neljännes (25 %) eteläsavolaisista sanoo, että kunnanvaltuustojen pitäisi valita päättäjät maakuntaan kuntakohtaisten kiintiöiden puitteissa.

Eräiltä osin eteläsavolaiset ovat taipuvaisia rajaamaan maakuntavaaliehdokkaaksi asettautumista. Kolme neljästä (75 %) katsoo, että samojen ihmisten ei pidä olla päättämässä valtakunnan, maakuntien ja kuntien asioista. Kolmasosa (34 %) ilmoittaa, että ehdokkuuden rajaaminen eri vaaleissa olisi epädemokraattista.

Lähes joka toinen (47 %) epäilee, että maakuntavaltuustolla ei tule olemaan todellista päätösvaltaa. Reilu neljännes (28 %) uskoo, että maakuntavaltuusto kykenee toimimaan vastuuntuntoisesti koko maakunnan edun huomioon ottaen. Yli neljännes (29 %) arvioi, että maakuntavaltuusto tulee olemaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien toimiva väylä. Kolme viidestä (61 %) olettaa maakuntavaltuuston ajavan suurten kaupunkien asiaa.

Eteläsavolaisten keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, joilla ei ole mielipidettä maakuntavaaleista tai maakuntavaltuustosta verrattuna koko maan väestöön.

Eteläsavolaiset ovat epätietoisia

Suhtautumista maakuntauudistukseen ja maakunnalliseen itsehallintoon selvitettiin kuudella asenneväittämällä. Reilu kolmannes (36 %) Etelä-Savon asukkaista pitää nykyistä 18 maakunnan jakoa hyvänä perustana sote- ja maakuntauudistukselle. Kahdelle viidestä (39 %) on tärkeää, että oma maakunta on yksi uudistuksessa perustettavista maakunnista.

Kaksi viidestä eteläsavolaisesta (42 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä on pienempi jouk-

ko (30 %). Kolmannes (34 %) Etelä-Savon asukkaista ilmoittaa, että maakunnat eivät tarvitse minkäänlaista itsehallintoa. Kolmannes (32 %) ei osaa ottaa kantaa lainkaan. Ajatus kuntien lakkauttamisesta ja kaikkien tehtävien siirtämisestä maakunnille on eteläsavolaisten mielestä ikävä asia (63 %). Maakuntien toiminnan rahoittaminen vastaisuudessa maakuntaverolla on monien mielestä asia, johon ei voi vastata (33 %). Neljännes (23 %) kannattaa maakuntaveroa ja kolmannes (34 %) vastustaa.

Eteläsavolaisten joukossa on keskimäärää enemmän niitä, jotka eivät pysty ottamaan kantaa kysymyksiin maakuntauudistuksesta ja maakunnallisesta itsehallinnosta.

Neljännes siirtäisi jatkossa elinkeinojen edistämisen maakunnan vastuulle

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko sote-uudistuksen jälkeen kunnille jääviä tehtäviä. Heiltä kysyttiin, Mitkä kaikki kunnille jäävistä tehtävistä ovat sellaisia, jotka tulisi myös siirtää maakunnan vastuulle.

Tulosten mukaan ei juuri löydy asioita, joita enemmistö haluaisi jatkossa siirtää maakunnan vastuulle. Eniten kannatusta saa elinkeinojen edistäminen (yritysten toimintaedellytykset, yritysneuvonta jne.), jonka noin neljännes (26 %) olisi valmis luovuttamaan maakunnalle. Eteläsavolaisten keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, joilla ei ole mielipidettä verrattuna koko maan väestöön keskimäärin.

Maakuntavaalit eurovaaleja tärkeämmät

Vastaajilta kysyttiin, kuinka tärkeiksi he kokevat eri tavat vaikuttaa päätöksiin ja toimintatapoihin hallinnon eri tasoilla. Vastaajat arvioivat jokaista vaikuttamiskeinoa erikseen neliportaisella asteikolla.

Selvästi tärkeimmäksi vaikuttamisen kanavaksi kysytyistä koetaan äänestäminen eduskuntavaaleissa. Eteläsavolaisista vähintään melko tärkeänä tätä pitää neljä viidestä (84 %).

Mahdollisuutta äänestää kuntavaaleissa pitää tärkeänä neljä viidestä (78 %), maakuntavaaleissa kaksi kolmesta (63 %) ja eurovaaleissa kaksi kolmesta (59 %).

Etelä-Savon asukkaiden näkemykset poikkeavat jonkin verran koko maan väestöstä. Äänestäminen eri vaaleissa on hieman vähemmän tärkeää kuin maan asukkaiden keskuudessa keskimäärin.

Kaksi kymmenestä eteläsavolaisesta voisi miettiä valtuustoehdokkuutta

Kokonaisuutena luottamustehtävistä suuresti kiinnostuneiden osuudet ovat kauttaaltaan suhteellisesti jokseenkin pieniä mutta absoluuttisesti suuria. Eniten halukkuutta kohdentuu kunnallisten lautakuntien jäsenyyksiin (32 % erittäin tai melko mieluista).

Selvästi vähemmän kiinnostusta suuntautuu maakunnallisen toimielimen (esim. lautakunta) jäsenyyteen (erittäin tai melko mieluinen 22 %). Kuudesosa (16 %) eteläsavolaisista voisi lähteä maakuntavaaliehdokkaaksi pyydettyäessä. Eteläsavolaisten keskuudessa on hieman enemmän epätietoisia kuin kansalaisten parissa keskimäärin maassamme.

Eteläsavolaiset luottavat yleislääkäripalveluissa keskimäärää useammin yksityisiin tahoihin

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen (soteuudistus) yhteydessä on puhuttu valinnanvapaudesta. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveystaluuja voisivat jatkossa tarjota asiakkaalle julkiset ja yksityiset toimijat (kuten yritykset, järjestöt ja säätiöt).

Seitsemästä palvelusta vain kolme on sellaisia, joissa julkiseen luotetaan enemmän kuin yksityiseen. Nämä ovat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut (47 % valitsisi julkisen, 7 % yksityisen), ikääntyneiden kotihoito (42 % julkinen, 16 % yksityinen) ja palveluasuminen (34 % julkinen, 23 % yksityinen).

Yksityisiin palveluihin kohdentuu enemmän kiinnostusta erikoislääkäripalveluissa (41 % valitsisi yksityisen, 33 % julkisen) ja hammashoidossa (37 % yksityinen, 30 % julkinen). Yleislääkäripalveluissa ja fysioterapiassa syntyy tasatulos. Julkiseen ja yksityiseen luottavia on käytännössä yhtä paljon.

Eteläsavolaiset luottavat yleislääkäripalveluissa keskimäärää useammin yksityiseen tarjontaan verrattuna maan koko väestöön.

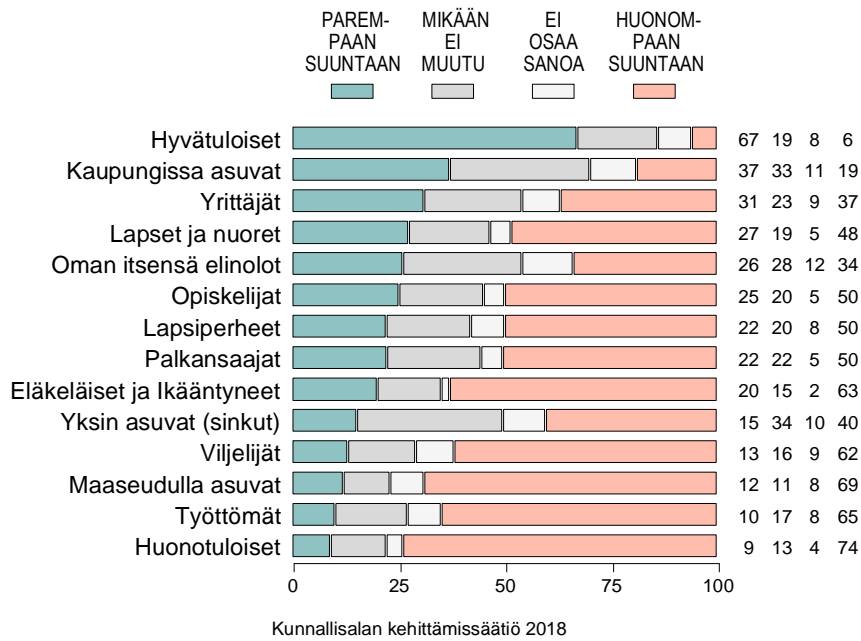
Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallissalan kehittämssäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa toukokuussa 2018. Haastatteluja tehtiin Etelä-Savossa 207. Vastajat edustavat maakunnan 18 - 79 vuotta täyttänyttä väestöä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Etelä-Savossa suurimmillaan vajaa seitsemän prosenttiyksikköä suuntaansa.

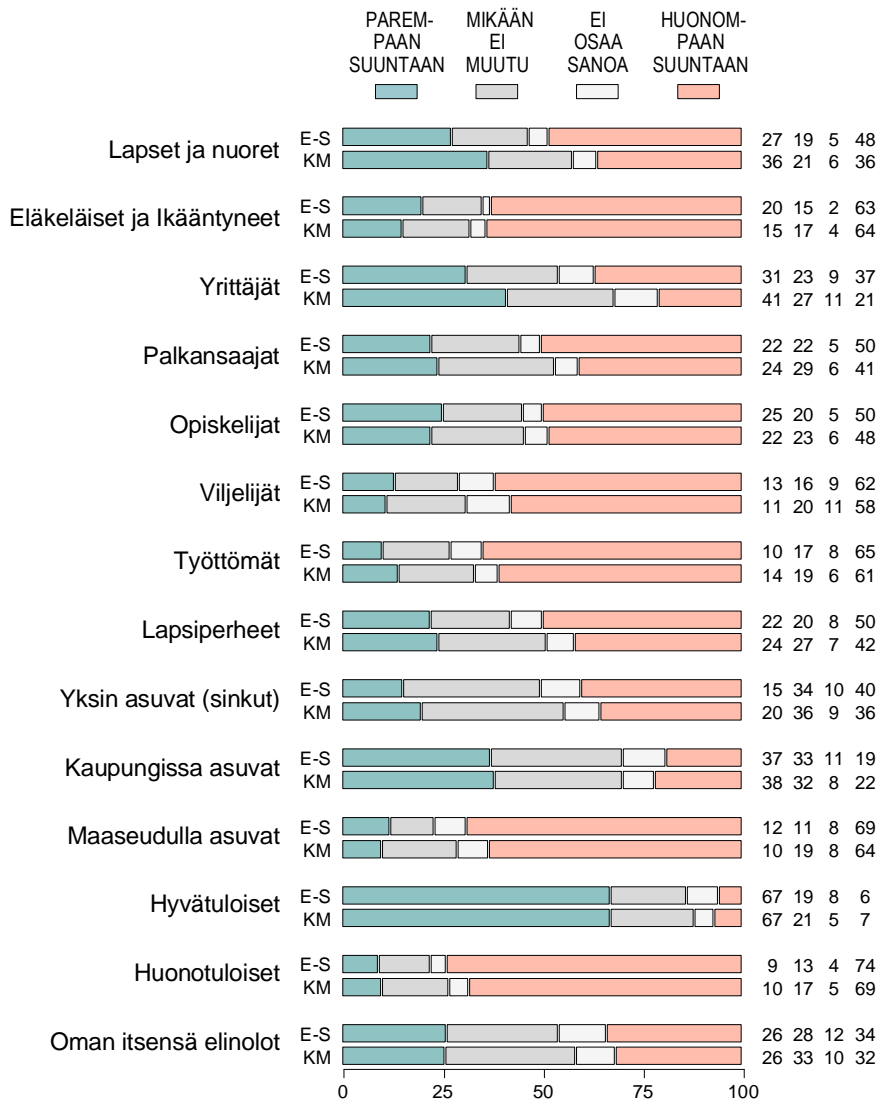
Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 79 vuotta täyttänyttä väestöä edustavaan aineistoon. Koko maan väestöä edustava vertailuaineisto sisältää 6.193 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on noin yksi prosenttiyksikkö suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 - 570087.

Kuvio 1-9. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISIKSI ARVIOI ERI VÄESTÖRYHMIEN ELINOLOJEN KEHITTYVÄN OMASSA MAAKUNNASSAAN: ETELÄ-SAVO (%).

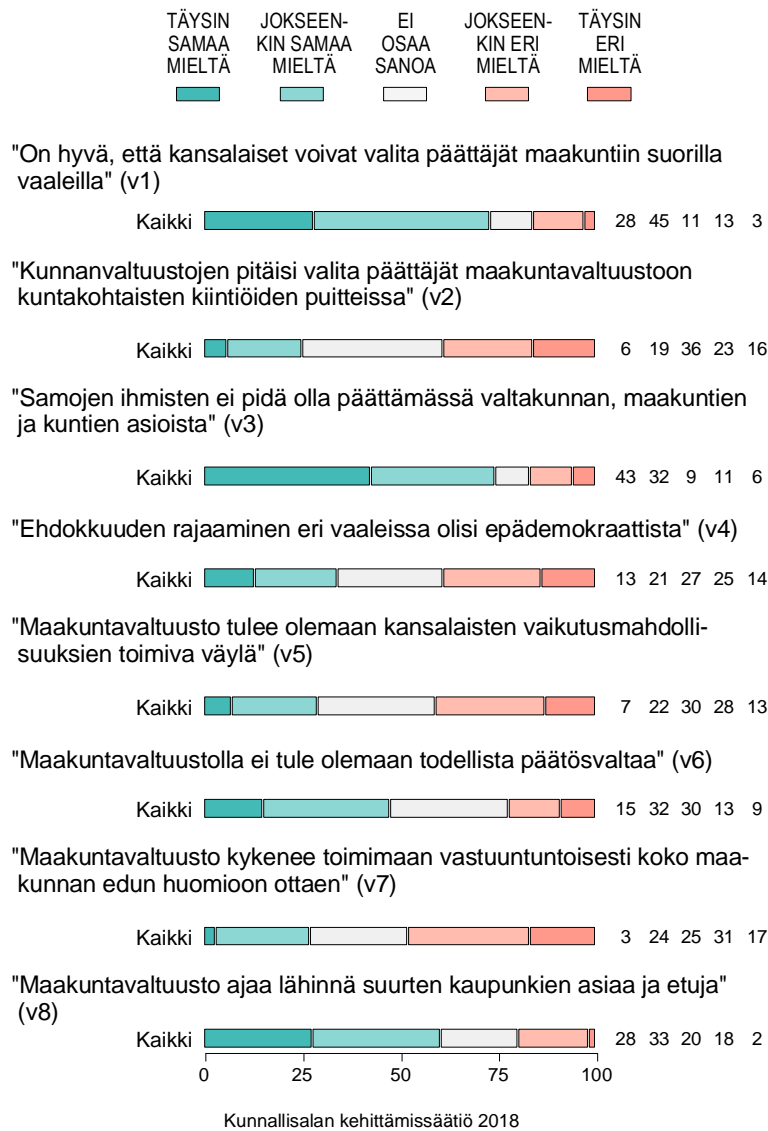

Kuvio 1-9v. MITEN ARVIOI VÄESTÖRYHMIEN ELINOLOJEN KEHITTYVÄN
MAAKUNNASSA: ETELÄ-SAVO (E-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

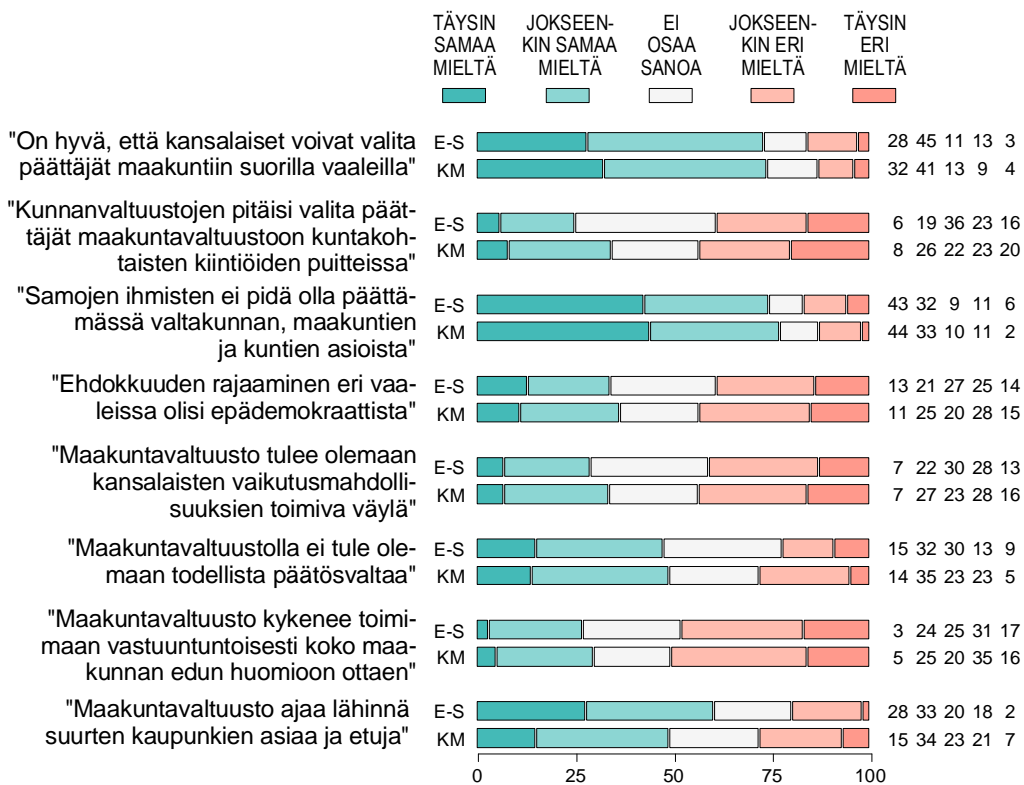

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 2-9. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: ETELÄ-SAVO (%).

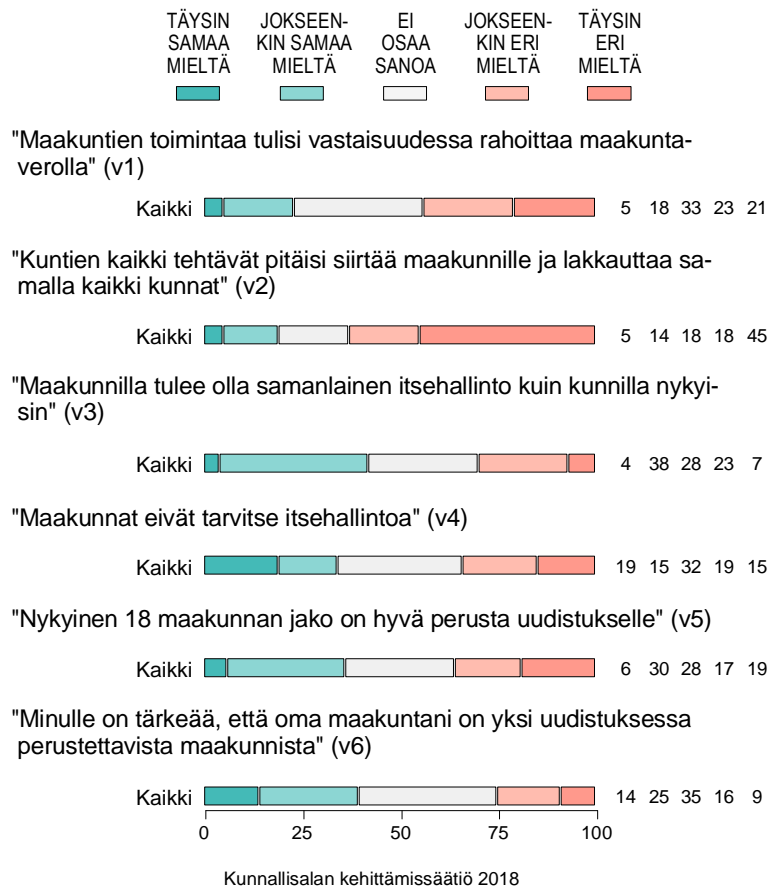

Kuvio 2-9v. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: ETELÄ-SAVO (E-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

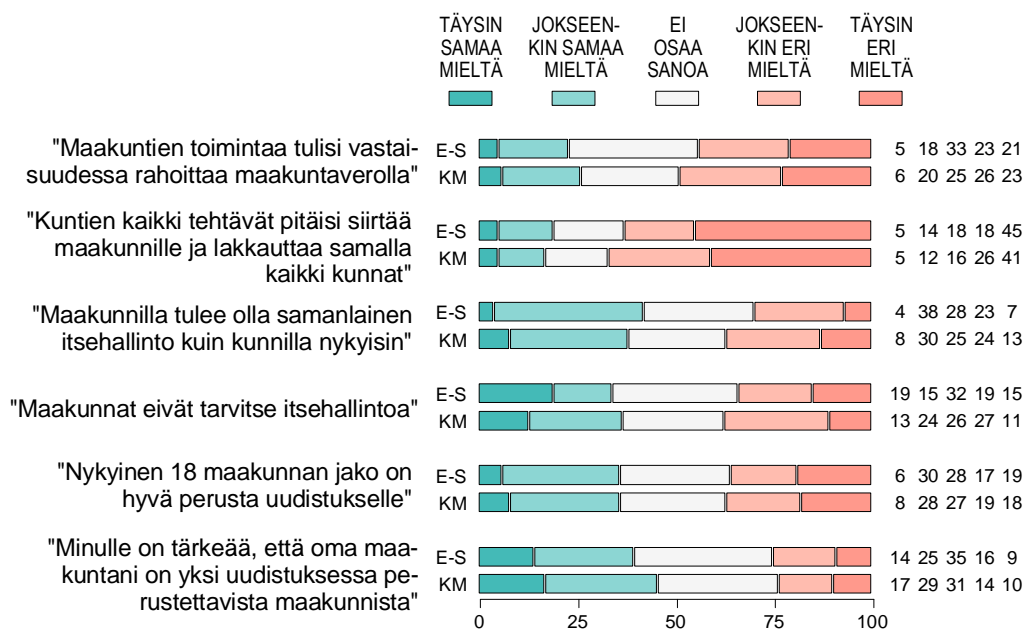

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 3-9. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: ETELÄ-SAVO (%).

Kuvio 3-9v. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: ETE-LÄ-SAVO (E-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

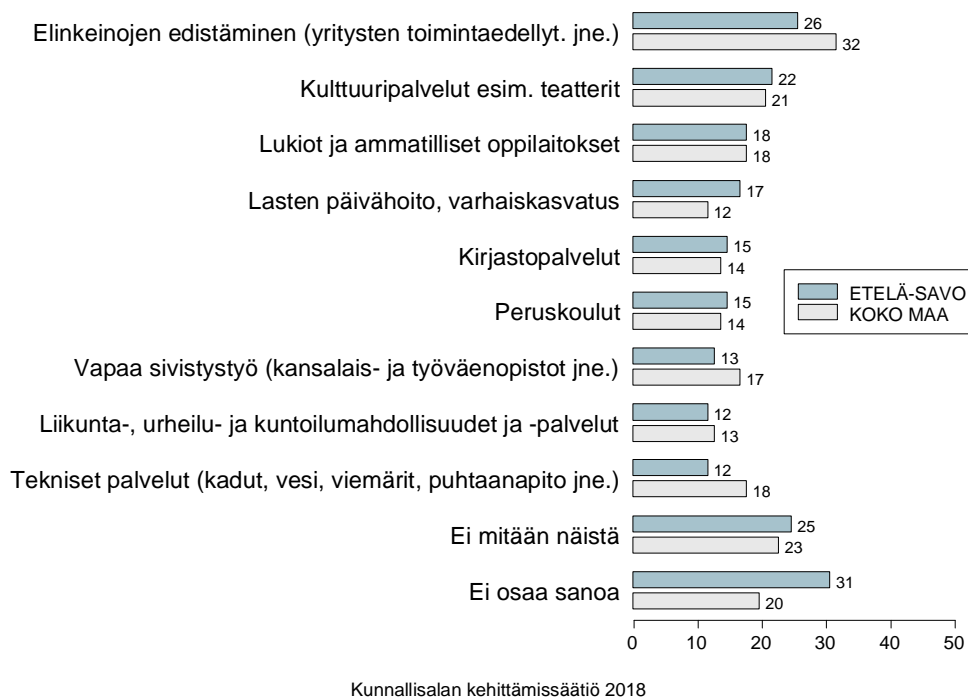

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2018

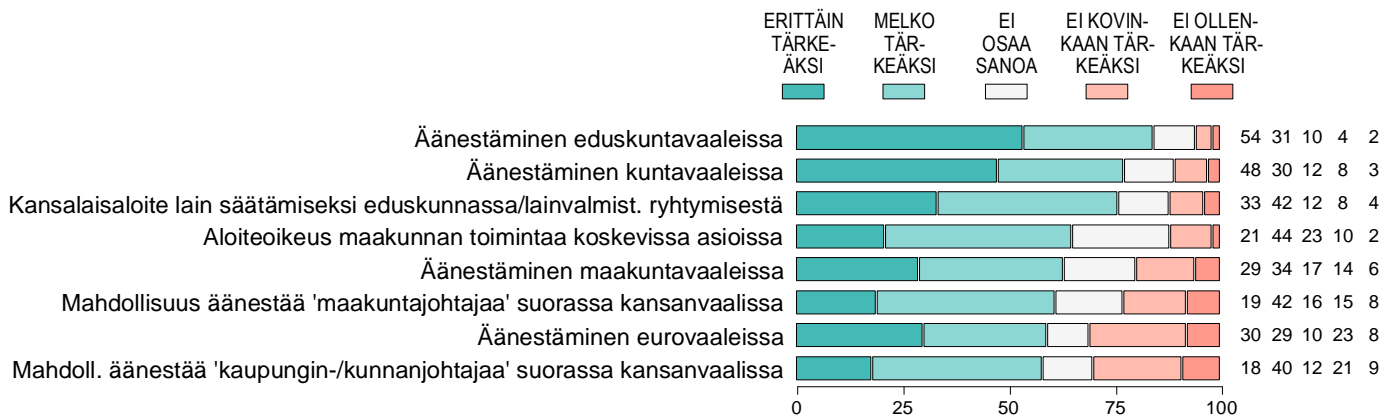
Kuvio 4-9. MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA KUNNILLE JÄÄVISTÄ TEHTÄVISTÄ OVAT SELLAISIA, JOTKA TULISI MYÖS SIIRTÄÄ MAAKUNNAN VASTUULLE: ETELÄ-SAVO (%).

Kuvio 4-9v. MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA KUNNILLE JÄÄVISTÄ TEHTÄVISTÄ OVAT SELLAISIA, JOTKA TULISI MYÖS SIIRTÄÄ MAAKUNNAN VASTUULLE: ETELÄ-SAVO vs. KOKO MAA (%).

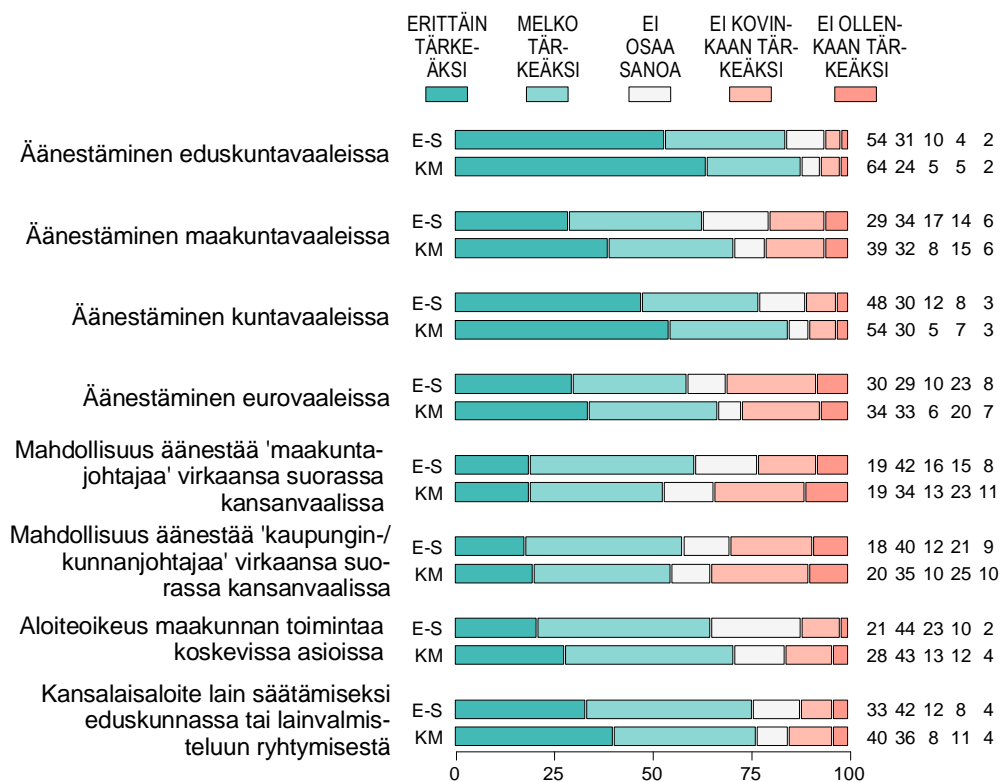

Kuvio 5-9. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE SEURAAVAT TAVAT VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN JA TOIMINTATAPOIHIN: ETELÄ-SAVO (tekstejä osin lyhennetty, %).

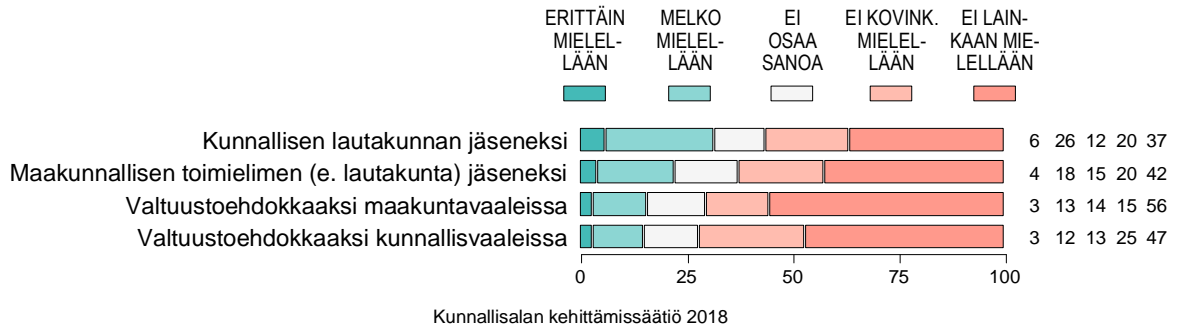
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 5-9v. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE SEURAAVAT TAVAT VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN JA TOIMINTATAPOIHIN: ETELÄ-SAVO (E-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

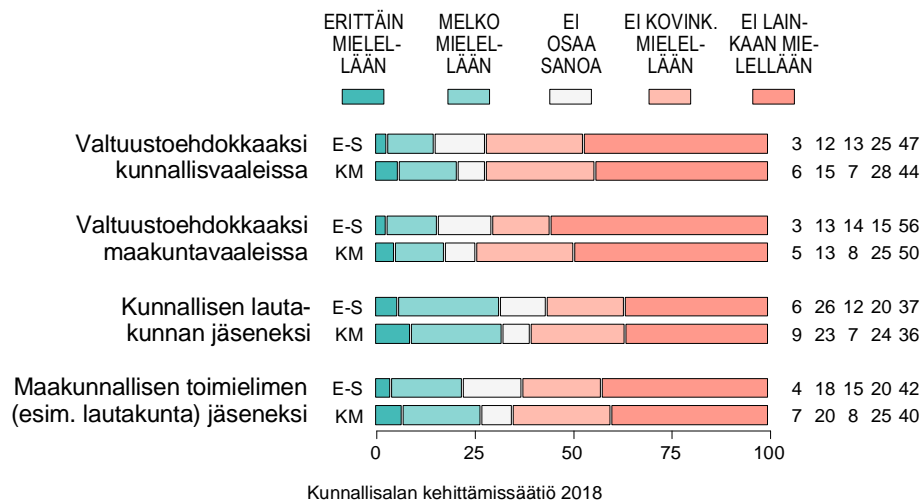

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

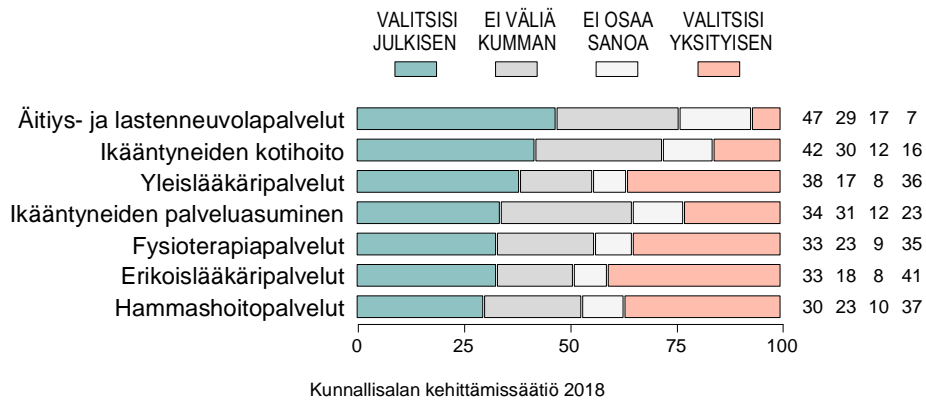
Kuvio 6-9. JOS ITSEÄ PYYDETTÄISIIN MUKAAN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN, KUINKA MIELUUSTI LÄHTISI MUKAAN: ETELÄ-SAVO (%).

Kuvio 6-9v. JOS PYYDETTÄISIIN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN, KUINKA MIELUUSTI LÄHTISI MUKAAN: ETELÄ-SAVO (E-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kuvio 7-9. JOS TARVITSISI SEURAAVIA PALVELUITA JA TARJOLLA OLISI JULKINEN JA YKSITYINEN PALVELUIDEN TARJOAJA, NIIN MITEN MENETTELISI: ETELÄ-SAVO (%).

Kuvio 7-9v. JOS TARVITSISI SEURAAVIA PALVELUITA JA TARJOLLA OLISI JULKINEN JA YKSITYINEN PALVELUIDEN TARJOAJA, MITEN MENETTELISI: ETELÄ-SAVO (E-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

